

X1.BÖLÜM

KÖYLÜ KADINA BAKIŞ

Köyde kadın olmak demek, **çok çalışmak** demektir

Köyde kadın olmak demek, **doğurmak** demektir

Köyde kadın olmak demek, **üretmek** demektir

Köyde kadın olmak demek, **emek** demektir

Köyde kadın olmak demek, **güçlü olmak** demektir

Köyde kadın olmak demek, **yönetmek** demektir

Köyde kadın olmak demek, **kabul etmek** demektir.

Oya TOPDEMİR

Bu bölümde köyde yaşayan bazı kadınların yaşamlarından kesitler aktarılarak köylü kadın profili sunulacaktır. (Foto 141-149 arası)

Aktarma, konuşulanların isimlerinin deşifre edilmemesi için adlarının ve soyadlarının baş harfleri kullanılarak yapılacaktır. Samimi bir hava yaratması için 1.tekil şahıs kullanılmıştır.

1.KİŞİ : A.D.

İstanbul Beşiktaş'ta evlenip orada eşi emekli olana kadar yaşamış olmasına rağmen, yaşadığı yeri değil, kendisi farklı köyde doğmuş olmasına rağmen eşinin memleketi olan şu anda yaşadığı bu köyü memleket olarak kabul ediyordu. Menopoza girme aşamasında olduğu için sürekli sıkıntı, ateş ve sinir bozukluğu şikayetleri olduğunu söyledi.

2.KİŞİ : A.G.

Kastamonu'ya Mart ayında köy seçmek için ilk gittiğimiz sırada bu köye de ilk gittiğimizde tanıştığımız, daha ilk gün bizi evinde misafir eden ve ondan sonra da hep evinde misafir etmek isteyen konuşulan, henüz 36 yaşında olmasına rağmen oldukça lider bir yapıya sahipti. Köyde cep telefonu olan nadir kadınlardan biriydi. Yeniliklere de oldukça açık, güler yüzlü ve çok iyi niyetliydi. Köyde internet kullanıp chat yapabilen tek kadındı. Bize her zaman her konuda çok destek oldu.

İlk (birincil) yenilikçiler kırsal alanda bir yeniliği herhangi bir yerleşim birimine getirenlerdir. İkincil yenilikçiler ise aynı yerleşim birimine gelen yeniliği kabul ederek yaygınlaştıranlardır. Yenilik sıkıntı veren bir şeydir. Yenilik gelenekleri bozduğu gibi yenilikçi açısından da çaba, düşünce, şüphe, deneyim, sıkıntı ve büyük olasılıkla başarısızlık şansını da birlikte getirir. İlk yenilikçiler daha fazla dirençlere karşılaşırlar. (Hodgen, 1952 : 21) *Ancak konuşulan şu ana kadar başarısızlığa hiç uğramadığını düşünüyordu.*

3.KİŞİ : A.S.

Kızının adını bir radyo sanatçısını çok sevdiği için onun adın koymuş. O radyo sanatçısını tanıyıp tanımadığımı sormuştu. Ben de farkında olmadan tanıdığımı söylemiştim.

Köylüler onun 2. evliliğini yaptığını söyledi. 2. evliliğini yapan kadınlar için bu köyde düğün yapılmıyordu. Oysa mülakat esnasında düğün yapıldığını söylemişti. 2.evlik yapan kadınların bu özellikleri saklı tutulur. Aslında birçok kişi gerçeği bilir ama bu gerçek aleni olarak konuşulmaz. Köylülerin bu tutumunun ardında koruma ve kollama psikolojisi olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Son iki çocuğunu düşürmek için uğraşmış ve kürtaj olmuş.

4.KİŞİ : G.A.

Masmavi ve ışıltılı parlayan gözleri vardı. Eşinin de gözleri masmaviydi.

Evini ziyaret ettiğimde bahçede fasulye topluyordu. Mülakat yaptığım esnada fasulye toplama işini yanımızda bulunan bir başka köylü devraldı, ancak ben ona işlerini yaparken de mülakat yapabileceğimizi söyledim. Bahçede oturduk. Oldukça hareketli ve becerikliydi. Bir yandan ev işlerini yapıyor bir yandan çay hazırlıyor bir yandan da benimle sohbet ediyordu. Bir köy kadınının çalışkanlığını onu izlerken bir kez daha gözlemlene fırsatı bulmuştum. Daha ben sormadan çocuklarından bahsetti. Bir çırpıda hayat hikayesini anlattı. Bir oğlunu 40 günlükken 'günü eksikti' ifadesini kullanarak 6 aylıkken kaybettiğini, bir kızını da 5 yaşında zehirli ishalden kaybettiğini hüzünlü anlatıyordu.

Ertesi gün, eşi böbreklerinden rahatsız olduğu için diyaliz makinesine girmek üzere Ankara'ya gideceklerdi. Ve eşi için çok üzüldüğünü dile getiriyordu. Köyde doğmuş

ve uzun yıllar köyde yaşamış olmasına rağmen büyükşehirde yaşam daha rahat olduğu için memleketi olarak Ankara'yı kabul ediyordu. Buna paralel olarak 'Köyde mi şehirde mi yaşamak daha iyidir' şeklindeki kanaat soruma da hiç düşünmeden şehirde cevabını vermişti.

5.KİŞİ : H.G.

Mülakat esnasında büyüye inanmadığını söyledi. Ancak köylüler, onun ve kızının büyü yaptırmaya ve muskaya çok meraklı olduğunu düşünür. Eşi ve kendisi, kızının hemşire olmasını çok istemiş ancak o, ilkokuldan sonra okumamış. Mülakat esnasında konuşulananın kızı Türk Kahvesi ve mısır ikram etti. Hatta konuşulan bana fal baktı. Pek bir şey göremediğini söyledi.

6.KİŞİ : H.G.

Muhtarın evinde tanıştık. Bizlere 'Hoşgeldiniz' demeye gelmişti. Onunla hem deneme hem de asıl mülakatlar olmak üzere 2 kez mülakat yaptım. F1 Hane Başkanı mülakatı esnasında oldukça heyecanlıydı. 78 yaşında olmasına rağmen tüm sorulara sabırla ve sıkılmadan cevap verdi. Zaten konuşmayı çok sevdiğini söyledi. Sesini ses kayıt cihazına kaydetmek ve onu hep hatırlamak istediğimi söyledim. Önce bu isteğime şaşırды ama bunun çok hoşuna gittiğini söyledi.

Kaçarak evlenmiş. Ancak bunu mülakat esnasında söylemedi. Ben bu bilgiyi diğer köylülerden öğrendim.

Köy kadınlarının kaçma konusunda endişe taşıdıklarını diğer köylü kadınlarla yaptığım mülakatlarda da gördüm. Bu konu hassastı ve kaçtıklarını gizliyorlardı. Kaçarak evlilik yapmak, köylülerin hiçbir şekilde onaylamadıkları bir olaydı. Hor görülmekten ve dışlanmaktan korkuyorlardı.

Kanaat Tutumlar kısmında yer alan 'Tek çocuğunuz olsa kız mı erkek mi olmasını istersiniz? sorusunu sorduğumda hiç tereddüt bile etmeden 'erkek' cevabını verdi ve bu sırada ağlamaya başladı. Hep erkek çocuğu olmasını istemiş ama olmamış. Mülakatı bırakabileceğimizi daha sonra devam edebileceğimizi söyledim. Ancak devam etmek istedi. Eşi 2 yıl önce öldüğü için yalnız yaşıyor. Kız çocukları ise gurbette. Ben bundan sonraki soruları sohbet aralarında sordum. Bu arada daha önce tanıştığım 3-4 köylü kadın ve çocukları geldi. Mülakatı nasıl yaptığımızı merak etmişler. Kadınlar özellikle doğum sorularına oldukça ilgi gösterdiler. Ve her biri kendi doğumlarını, cinsel yaşamlarını hatta korunma yöntemlerini anlatmaya başladılar. Mülakat formumuz 'Aile planlaması uygular mısınız? 'Uygularsanız hangi yollarla uygularsınız' şeklindeki soruları da içeriyordu. Ancak bu tip sohbet ortamları kurulduğunda bu tip soruların cevapları kendiliğinden alınıyordu. Ben bunu bu mülakat esnasında fark ettim.

Köylü kadınların dayanışmasının ve aralarındaki saygı ve sevginin bir örneğini biz sohbe devam ederken aralarından birinin kızının bu arada çay hazırladığı ve sofrayı kurduğu zaman görmüştüm. Konuşulan, yaşlıydı ve onun yerine misafire ikram yapmak gençlere düşüyordu.

Ancak şunu da hemen belirtmem gerekir ki onunla asıl mülakatları uygulamaya gittiğimiz Ağustos ayında yaptığım F2 Hane Başkanı Eşi mülakatının 'Kanaat Tutumlar' kısmındaki cevaplar, diğer konularla ilgili soruların cevapları dışında daha doğrudu. Bunu sonraki günlerde onu tanıdıkça ayırt ettim. Köylülerle ne

kadar çok zaman geçirip onları ne kadar iyi anlamaya çalışırsanız onları artık tanıdığımız için verebileceği cevapları da kestirebiliyorsunuz. Onu tanımıştım ve F2 Hane Başkanı Eşi mülakatının 'Kanaat Tutumlar' kısmındaki cevapların daha doğru olduğuna karar verdim. Yukarıdaki soruların üzerinde oldukça fazla durmuştuk. Ve bu sorular onun dertlerinin kaynağını oluşturuyordu. Erkek evlat hasreti ve yalnızlık. Bunlar onun hayatında duyduğu en büyük eksiklikler ve dertlerdi. Bu konuları konuşurken bir yandan ağlıyor bir yandan anlatmaya devam ediyordu. Konuşmaya, içini dökmeye ihtiyacı vardı ve ben o noktada farkında olmadan ona onun dertlerini paylaşarak yardımcı olmuştum. Onu dinlerken gözlerimin dolduğunu hatta onun gibi ağlamaya başladığımı fark etmiştim. Onun masmavi gözlerini yaşlı görüp karşısında erimemek, acısını hissetmemek mümkün müydü?

Duygu yüklü bir mülakattı. Ve o an bir an önce Ağustos ayında buraya gelip diğer köylü kadınların hayat hikâyelerini dinlemek için sabırsızlanmıştım.

Babaanneme benziyordu Annem bana telefon açtığında ona 'Kızına müşteri bulcağız, hiç merak etme kızın sokakta değil, için rahat olsun' dedi.

7.KİŞİ : M.C.

Köyde kuma olarak yaşamını sürdüren tek kadın olan konuşulan henüz 27 yaşında olmasına rağmen 8 yıldır evli ve 7 ve 5 yaşlarında iki çocuğa sahiptir. Kumasından hiç memnun olmadığını onun kendisini sürekli iğneleyici ifadeler kullanarak eleştirdiğini söylüyordu. Onu sinir hastası olarak gördüğünü, bu nedenle onun söylediklerine aldırmadığını, kocasını sevdiğini ve bu nedenle tüm bunlara katlandığını dile getiriyordu.

Kuma gelmiş olmasını, her ne kadar köylüler yadırgasa da kendisi doğal karşılıyordu.

Kumasını yani eşinin ilk eşini, hane nüfusunu sorduğumda haneden saymıyordu. (1.eş ile yapılan mülakat sonucunda 1.eşin de kumasını kendisine hane nüfusu sorulduğunda haneden saymadığı görülmüyordu). Hatta onun kendisine olan olumsuz davranışlarını eşine iletmediğini, eşinin de 1.eşi döverek susturduğunu söylüyordu.

Yol açtığı sıkıntuların farkında olmadığını gözlemlediğim konuşulandan, köylülerden aldığımız bilgilere göre eşinin çok çapkın oluşundan ve kendisinin de günün birinde başına 1.eşin başına gelen durum gibi bir durumun gelebileceğini (Böyle bir durum olursa ne yapacağını sorduğumda çocuklarını alıp ilçeye yerleşeceğini ve çalışarak onlara bakacağını söylüyordu) hesaba katmıyordu. Eşini aslında kendisini çok sevdiğini, 1.eşi çocuklarının annesi olduğu için bırakmadığını hatta onunla çok fazla beraber bile olmadığını söylüyordu.

Yukarıdaki örneğe her iki kadın açısından bakıldığında tek eşliliğin önemi bir kez daha ortaya çıkmış olacaktır. Aslında her iki eş de buldukları pozisyonlardan, üzerilerine aldıkları misyonlardan hatta kimliklerinden bile memnun değillerdi ve mutsuzlardı.

Bir tarafta üzerine kuma getirilen, bu nedenle sürekli dayak yiyen ve sinir hastası olmuş, ezilmişliğinin öcünü ezmekle alabileceğine inanan bir kadın, diğer tarafta ise köylüler tarafından hor görülen, daha nasıl bir belaya bulaştığının farkında bile olmayan, dünyayı toz pembe gören, aşık olduğunu söyleyen, resmî nikâhı hatta köylülerce olmazsa olmaz kabul edilen dinî nikâhı bile olmayan bir kadındı. Her ikisinin de çocukları var ve her ikisi de çıkmazda gibi görünüyordu.

8.KİŞİ : M.K.

Mülakatı evinde yaptım. Oldukça korkak ve heyecanlıydı. Kiloluydu ve tek değnekle yürüyordu. Dizlerinden ve kalçasından sağlık problemi olduğunu söyledi .

Birkaç yıl önce biri bay diğeri bayan köye iki satıcı gelmiş. Oldukça sıcak davranmışlar, hatta yemek bile yemişler. Ona 150 milyonluk senet imzalatmışlar. Karşılığında da battaniye vermişler. Kandırıldığını postacı borç senetlerini kapıya getirdiğinde anlamış. Bu olaydan sonra tanımadığı kişilere kapıyı açmadığını onlardan çok ürktüğünü dile getirdi. İlk önceleri bizden de ürkmüş ama köylüler ona bizden bahsettiğinde korkusu geçmiş.

9.KİŞİ : M.S.

Eşinin İstanbul'da imam nikâhlı 2. bir eşinin ve bu eşinden bir de kızının olduğundan haberdar olduğu halde bu durum karşısında çaresiz ve sessiz kalan konuşulan, oldukça çekingendi.. Köylülerden evde hastası olduğu için eve alınmayacağımızı öğrenince mülakatı kapının önünde yaptım. Her fırsatta bizleri evde ağırlayamadığı için çok mahcup olduğunu dile getiren konuşulanın ben de daha fazla mahcup olmaması için çok vaktimiz olmadığını, başka bir zaman kendisini ziyaret edeceğimizi söyledim.

Aslında onunla daha uzun süre görüşmek isterdim ama köyde kaldığımız kısıtlı zaman içerisinde bu isteğimi gerçekleştiremedim. Eşinin konuşulan üzerindeki kontrolü had safhadayken onu zor duruma sokmanın yanlış olacağını düşündüm.

10.KİŞİ : M.S.

Oldukça esprili ve neşeli biriydi. Hızlı konuşuyor ve net cevaplar veriyordu. Ahır yapan usta evde çalışırken işini gücünü bırakıp komşusunun evine (orada olduğumuzu öğrenerek) benimle mülakat yapmaya gelmişti. Bu davranışı bizleri ve yaptığımız işi ne kadar önemseydiğini gösteriyordu. Tabii konuşacaklarımızın neler olacağı merakı da onun işlerini bırakıp gelmesine başka bir vesileydi. Sorulardan çok memnun kaldığını söyledi. 19 yaşındaki gelini ve oğluyla birlikte yaşıyordu. Gelinini çok sevdiğini söylüyordu.

Yanında sigara içildiği halde kendi sağlık sorunları nedeniyle bundan hoşlanmadığını ancak ben ona bu tip bir kanaat sorusu sorduğumda dile getirmişti. Böyle bir şeyi misafire direkt söyleyerek onu uyarmayı saygısızlık olarak görüyordu. Kendi sağlığını dahi tehlikeye atabilecek kadar misafire duyulan hürmet ve mütevâzilik beni şaşırtmıştı.

11.KİŞİ : N.M.

Mülakat yapmaya gittiğimizde ilk önce bizi eve almadı. Eşinin felç olduğu için oldukça rahatsız olduğunu, bizi kabul edemeyeceğini, zaten görüşme yapmayı da istemediğini, buna gerek duymadığını söyledi. Biz de ısrar etmeyerek daha sonra görüşmek üzere oradan ayrılmak istedik. Yanımızda bulunan, köyde bizlere zaman zaman rehberlik eden ve köyde sözü geçen bir köylü kadının ısrarlarıyla çok kısa bir süre için bizimle görüşmeyi kabul etti. İçeriye girdik. Eşi gerçekten rahatsızdı. Biz de tedirgin olmaya başlamıştık. Daha fazla rahatsız etmek istemedik. Zaten mülakatı biran önce yapmamız istenmişti. Hemen konuya girdik. Mülakat boyunca benim en

dikkatimi çeken yanı, sürekli gelininden yakınması ve sohbet esnasında kendisine söylediklerini onaylamamızı bekleyerek, bunu yaptığımızda sohbeta daha fazla ısınıp mülakata daha fazla ilgi duyması idi. Hatta mülakat biter bitmez mısır ve meyve ikramları yaptı.

'Televizyon izler misiniz' şeklindeki kanaat soruma kesinlikle izlemediğini, izlemenin çok günah olduğunu, zaten evindeki televizyonu hiç açmadığını, çok dindar biri olduğunu, dinî programları bile açıp izlemediğini söyledi. Özellikle programlar arasında verilen reklamlarda bile açık kıyafetler giyinen kadınları görmeye tahammülü olmadığını hatta televizyonu kimsenin izlememesi gerektiğini söyledi. Evde televizyon olup da akşam belli bir saatte evde istirahata çekilen bu tip köylülerin hiç televizyon izlememesi şaşırtıcıydı. Üstelik bu köyde izlenen kanallar ve programlar genellikle dini ağırlıklıydı. Üstelik büyükşehirde çalışıp emekli olmuştu. Emekli olduktan sonra köye yerleşen, dış dünya ile iletişim kurduktan sonra kendini dış dünyaya böylesine soyutlayan biri ile konuşmak benim için iyi bir tecrübe idi.

12.KİŞİ : N.T.

Onunla komşusunun evinde mülakat yaptım. 25 yaşında rahmi ve yumurtalıkları alındığı için menopoza girmiş. Sorularımı oldukça ciddiye alarak yanıtladı. Babasının iç güveysi olduğunu söyledi.

Şu anda 49 yaşında. Ama onu ilk gördüğümde daha yaşlı olduğunu sanmıştım. Yaşını söylediğinde inanamadım. Çok masum bir hâli vardı. Kendi hâlinde, sessiz, sakin ve çekingen görünüyordu.

13.KİŞİ : S.A.

Onunla mülakatı komşusunun evinde yaptım. 19 yaşında görücü usulü ile evlenmiş. Eşi ile aralarında herhangi bir akrabalık yok. Eşini çok sevdiğini utana sıkıla söylüyor. İlkokul mezunu. Okumayı çok istemiş ama ailesinin onu okutacak ekonomik gücü yokmuş. Okuyamadığı için içinde ukde kalmış. 3 çocuk sahibi. Çocuklarını okutmayı çok istiyor. Kız çocuklarından birinin okumaya çok hevesli olduğunu söylüyor. 'Ne okursa okusun yeter ki okusun' diyordu.

Eşi ile mülakat yaptığım sırada eşi de kızının dinî bir eğitim almasından yana olduğunu söylemişti. Bu kızı, annesinin yanından hiç ayrılmıyor. Fotoğraf çekmek istediğimi söylediğimde kızı da annesinin yanında fotoğrafta çıkmak istedi. Fotoğraflarını, bir başka köylünün evinde öğle yemeği yedikten sonra çektim. Onlar da bizimle birlikte o evdeydiler. Fotoğrafi dışarıda çekmek istediğimi söylediğimde önce bu isteğime şaşırıldılar. Çünkü dışarıda yağmurlu bir hava vardı. Ama hiç itiraz etmeden hemen kabul ettiler. Bir koşu dışarıya çıktık. Kapıdaki terliklerden rasgele giyip, bir ağacın altına doğru hızla koştuk. Bu sırada bir kahkaha fırtınası koptu. Çünkü bu sırada beni köpek kovalıyordu. Etraftaki komşulardan da beni o sırada pencerelerinden görenler olmuştu. Herkes gülmekten bana yardım etmeyi akıllarına getirememişti. Neyse ki kazasız belâsız fotoğrafımı çektim. Ve bir grup köylü kadının korumasında misafir olduğumuz eve doğru gülerek yol aldık.

Çok fakir bir yaşam sürüyor. Hiç hayvanları yok. Köyde hayvanı olan köylüler diğerlerine göre daha zengin kabul ediliyor. Evi ahşap ve yıkılmak üzere. Bu nedenle çok üzgün. Oysa eşine göre ekonomik durumları kötü değil. Eşi Kastamonu Şeker Fabrikası'nda Mevsimlik işçi olarak çalışıyor. Aslında çalıştığı zamanlar eşinin

kazancı birçok köylüye oranla daha yüksek. Ancak eşi kazandığı parayı Malboro marka sigara içerek, eve 72 ekran TV ve VCD alarak köylünün deyimiyle har vurup harman savurarak harcıyor. Eşi ise bu durumu şöyle açıklıyor 'Çalıştığım zaman iyi para kazanıyorum. Annem, babamla beni terk edip gitti, ben yetim büyüdüm, çok acı ve yokluk çektim. Üvey annemden çok memnundum ama yine de her şeyde gözüm kalyordu. Bu nedenle çocuklarımın da gözünün hiçbir şeyde kalmasını istemiyorum'. Burada ekonomik tercihlerin yönünün bir ailenin yaşamını nasıl olumsuz etkileri olduğunu görüyoruz.

Mülakat esnasında yüzündeki masumiyeti ve mahcubiyeti görmek beni hüzünlendirmişti. Onu neredeyse hiç gülerken görmedim. Aslında çok güler yüzlü biri. Ancak sadece gülümseyebiliyor. Çünkü henüz 38 yaşında olmasına rağmen hiç dişi kalmamış. Köyde tanıdığım en masum, en sıcak ve en içten kadın. Onunla ilk karşılaştığımda 'Bir insanın iyi niyeti ancak bu kadar yüzüne yansır' demiştim içimden. Köyde bulduğumuz süre içerisinde beni hiç yanıltmadı. Bizlere her fırsatta elinden geldiği kadar yardımcı olmaya çalıştı.

14.KİŞİ : S.U.

Tez eşim Gözde ile mülakat esnasında çok ağladık. Büyüye inanmadığımız halde hayatına yön veren dokunaklı hayat hikayesi bizi derinden etkilemişti. Nazara ve büyüye çok inanıyor. 40.gününü doldurmadan ölen çocuğunun ölüm nedenini komşusunun nazarına bağlıyor.

Evin tek kızymış. Öğretmen olan babası 2.kez evlenebilmek için onu, 13 yaşındayken evlendirmiş. Babası onu okutmak istemiş ancak konuşulan, başını açmak istemediği

için okumayı reddetmiş. Şu anda okumadığı için çok pişman. 'Keşke başımı açsaydım ve okusaydım' diyor. 20 yaşında çalışmaya başlamış. Rızkının hep bol olduğuna inanmış. İlk önce odacılık ve çaycılık ardından da çamaşırhanede çamaşırcılık yapıp emekli olmuş. Küçük oğlu bir kız sevmiş, okulda da öğretmeni dayak atmış, dayaktan sonra akıl hastası olmuş. Büyük oğlu da aklını yitirmeye başlamış. 15 yıl önce boşandığı için bu hale geldiğini düşünüyor. Bu oğlunun eşiyle çok iyi anlaşırken, komşusunun geline kendi oğluna kaçması için kedi büyüü yaptırdığını, bu nedenle oğlu ile gelininin boşandığını söylüyor. Gelin, konuşulana 'Anne, ben yanıyorum' diyerek kocasını bırakıp 5 çocuğuyla birlikte komşunun oğluna kaçmış.

Kedi büyüü : *Gelinin sürekli gördüğü bir kediye, komşu kadın tarafından büyüü köfte yedirilmiş. Büyüü köfteyi yiyen kediyi gören gelin, kedi tarafından büyülenmiş. Büyüyü bozmak için hocaya giden konuşulana hoca 'Kediyi sakın öldürmeyin, o kendi kendine ölmeli' demiş. Oysa kedi halâ yaşıyormuş. Hatta birçok yavrusu da olmuş. Kedi ölse bile yavruları yaşayacağı için büyüü yavrulara geçecek bu sayede büyüü hiç bozulmayacak.*

Konuşulan, gelinin yeni kocasının gelini aldattığını duymuş. 5 çocuktan birini geçen yıl evlatlık vermişler.

Kızının kocası da evde ölü bulunmuş. Herkes kızının ölen kocasını istemediğini, sevmediğini düşünüyormuş.

Ölen eşi de akıl hastasıymış. Onun tıraşını bile yapıyormuş. Şu anda da akıl hastası olan çocuklarının tıraşını yapıyor.

Bir insanın başına gelen kötü olayların toplumda kabul görmesi için edindiği savunma mekanizmalarını ve bu savunma mekanizmaları sayesinde beden ve ruhen sağlıklı olarak hayatta kalabilme başarısını, empati kurarak anlamaya çalıştım. Antropolojik bakış açısı kazanmanın nedenli önemli olduğunu bana bu örnek, bir kez daha hatırlatmış oldu.

15.KİŞİ : Ş.M.

Kaçarak evlenen konuşulan bunu köyde açıkça söyleyen tek kadındı. Köyün daha dışında ilçeye daha yakın oturan konuşulan bu köye kısa bir süre önce yerleşmiş. Başka bir köyde yaşarken buraya arazileri olduğu ve bu araziye ev yaptıkları için yerleşmişler. Evlilik şeklinin kaçarak olduğunu böylesine rahat ve gizlemeden söylemesinin ardında kendini tamamen bu köye ait hissetmemesi yatıyor olabilirdi. Zira doğum yerleri farklı köyler ya da ilçeler olsa da kendini bu köye ait hisseden köylü kadınların sayısına bakıldığında bu davranışın nedenini anlamlandırmak hiç de öyle zor olmayacaktı. Henüz tam anlamıyla bu köyden değildi. Ve onun yaşantısını irdeleyip eleştirebilecek kişilerin belki onun için pek bir anlam ifade etmediği söylenebilirdi. Ayrıca köy yaşamından şehir yaşamını tercih ettiğini söylüyordu.

16.KİŞİ : T.K.

Mülakat yapacağımızı önceden duyup sorulara cevap veremeyeceğini düşünmüş ve korkmuş. Ona soruların zor olacağını söylemişler. Ben soruların içeriği ile ilgili

bilgi verdiğimizde rahatladı. Mülakat bittiğinde ise soruların kendisine söylenenlerin aksine oldukça kolay olduğunu söyledi.

Köyde öyle çok köylülerin gündemindeydik ki neredeyse her gün bizden bahsediyorlardı. Kendi aralarında ne kadar çok konuşulduğumuzu 'Kızlarımız gelecekmiş diye öğrendik, çok sevindik, ne zaman bize geleceksiniz diye merak ediyorduk, nihayet geldiniz' sözlerinden anlıyorduk. Bizleri kendi kızları gibi gördüklerini söylüyorlardı. 'Ta İstanbul'lardan, bizleri tanımak için anne ve babalarınızın yanından kalkıp geldiniz, ne iyi oldu, biz de sizleri tanımış olduk. Ne kadar zor bir işiniz var. Yaptığınız iş çok faydalı. Gezin köyleri, insanlarımızı tanıyın, yaşantılarını görün. Sizler tanrı misafirisiniz, sizlere iyi bakmalıyız ki İstanbul'a gittiğinizde bizleri iyi anlatın. Bunları hocaları gönderiyor, İyi notlar almaları lazım. Hadi bizi de yazın' şeklinde cümleler kullanarak bizlerle ilgili duygu ve düşüncelerini her fırsatta dile getiriyorlardı.

Onunla mülakatımı çok gürültülü bir ortamda yaptım. Komşuları ve İstanbul'dan gelen kızı da oradaydı. Neredeyse herkes her soruma katılıyor, kendisine sorulmuş gibi yanıtlar veriyorlardı. Sonra da aynı anda birbirlerini uyarıp susuyorlardı. Öyle çok konuşmaya meraklıydılar ki aslında onlarla konuşmaya çalışmamız onların çok hoşuna gidiyordu.

Bizim o gün o eve gideceğimizi öğrenip önceden hazırlık yapmışlardı. Bu köyde misafire mutlaka Etli Ekmek gibi günlük hayatta çok fazla tükettikleri hamur işi yemekler ikram ediliyordu. Et ürünleri pek ikram edilmiyordu.. Ancak bizim için tavuk kızartmışlar, yeşil fasulye ve zeytinyağlı dolma yapmışlardı. Her çeşit yemeği birer tabağa koymuşlardı. Masada, aynı kaplardan yemek yedik. Aslında köylüler genelde yer sofrasında yemek yiyorlardı. Ancak bizler için genelde masa kuruyorlardı. Masaya sadece bizi oturttular. ' Önce misafir doymalı' diyorlardı. Her ne kadar masaya bizimle oturmaları konusunda ısrarlarda bulunsak ta misafiri herkesten önce doyurma anlayışları vardı. Aslında daha önceden aç olmadığımızı bu nedenle hiçbir şey hazırlamamalarını söylemiş olsak ta onlar mutlaka az da olsa yememiz gerektiğini söylediler. Bu anlayışın Türk kültüründe olduğu bilinciyle bizler de her yemekten bir şeyler atıştırdık.

Konuşulan, tez eşlerimden Ayça 'yı gözüne kestirmişti. Onu çok sevdiğini, beğendiğini söylüyor, İstanbul'da pastanecilik yapan oğlundan bahsediyor, İstanbul'a gittiğimizde mutlaka o pastaneye gitmemizi öneriyordu.

17.KİŞİ : Z.E.

71 yaşında ve çok yaşlıydı. Mülakat için gittiğimizde ilkokul öğretmeni olan oğlu ve gelini de vardı. Ayran ikram ettiler. Zaten bu köyde ilk önce genelde ayran ikramı yapılıyor.

Öğretmen oğlu, söylediği sözlerle adetâ bizleri şoke etti. Bu çalışmamın yararı olmayacağını, boşuna uğraştığımızı söylüyordu. Zaten annesine sorular sorduğumuzda yardım edeceği yerde sorularla ve annesinin verdiği cevaplarla dalga geçiyordu. Köyde karşılaştığım en olumsuz tepkiyi yüksek öğrenim görmüş bir öğretmen veriyordu. Bu tutumu bizleri üzmüştü. Bu tür tepkilerle karşılaşacağımızı biliyorduk ama tepkiyi gösterenin bir öğretmen olması gerçekten üzücü bir durumdu. Onun aksine eşi ise tam tersi bir tutum takınmış, bir yandan kayınvalidesinin soruları cevaplmasına yardım ederken bir yandan da akşam yemeğini yapma hazırlığındaydı.

Konuşulan, çok yaşlandığı için artık köyde yalnız yaşayamadığını o nedenle geçen yıldan beri kışın bu oğlunun ve gelininin yanına gittiğini söyledi.

Bu bölümün başında da belirtildiği gibi köylü kadın almak, sorumlulukların kat kat artması demektir. Köyler üreten, çok çalışarak emek veren, güçlü olması beklenen, eğitilmeyen ve kolay kolay değişmeyen arka plânda kalışa mahkum kadın profilleriyle doludur.

Özellikle kadınların bizleri kendi çocukları gibi benimseyip bağırlarına basışları, vedalaşırken bile ayrılmak istemeyişleri bende kalıcı izler bırakmıştır. (Foto 150-151) İçlerindeki okuma özleminin verdiği burukluğu ıslıl ıslıl gözlerinde hissettiğim, bizlere baktıklarında kendilerini bularak teselli bulan kadınlarımızın, daha fazla arka plânda kalmaması için herkes üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir.

Son olarak bundan sonraki bölümde sonuç, öneriler ve ulaşılan hipotezlerden söz edilerek çalışmanın yazı kısmı tamamlanacaktır.